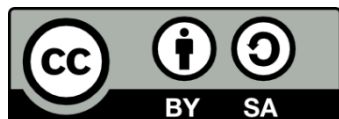

Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης

Ενότητα 4η: Αρχές και κανόνες κοινωνικής ασφάλισης

Καθηγητής Άγγελος Στεργίου
Νομική Σχολή ΑΠΘ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Αρχές και κανόνες κοινωνικής ασφάλισης.

Γενικές και ειδικές αρχές.

Περιεχόμενα ενότητας

- i. Η αρχή της εύνοιας των ασφαλισμένων-χρηστή διοίκηση.
- ii. Η αρχή περί της κρίσεως του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.
- iii. Η αρχή της τυπικής ασφάλισης.
- iv. Η αρχή της ενότητας της ασφαλιστικής περίπτωσης.
- v. Η αρχή της ύπαρξης του ενεργού ασφαλιστικού δεσμού.
- vi. Η αρχή της μη επιστροφής των νομίμως καταβληθεισών εισφορών.
- vii. Η αρχή της μη αναδρομικής επιβολής εισφορών.
- viii. Η αρχή της μη αναζήτησης των αχρεώστητων παροχών.
- ix. Η αρχή της στενής ερμηνείας των διατάξεων.
- x. Ασφαλιστική αρχή versus αρχή κοινωνικής αλληλεγγύης.

Σκοποί ενότητας

- Παρουσίαση των αρχών που εφαρμόζονται στο δίκαιο της κοινωνικής ασφάλισης.
- Ανάλυση των αρχών επί τη βάσει των οποίων οικοδομήθηκε η κοινωνική ασφάλιση.
- Κατανόηση του ελληνικού συστήματος κοινωνικής προστασίας.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές αρχές.

Η αρχή της εύνοιας των ασφαλισμένων – χρηστή διοίκηση.

Η εύνοια προς τον ασφαλισμένο (1/2)

- Ενόψει της πολυπλοκότητας των κοινωνικοασφαλιστικών ρυθμίσεων με τις οποίες εκδηλώνεται η ιδιαίτερη μέριμνα του Κράτους υπέρ κατηγοριών προσώπων που έχουν ανάγκη αυξημένης κοινωνικής προστασίας → γεννάται σύμφωνα με την αρχή της χρηστής διοίκησης η υποχρέωση των ασφαλιστικών οργάνων να υιοθετούν τη λιγότερο επαχθή ερμηνεία για τους ασφαλισμένους με βάση την επιείκεια υπέρ του ασφαλισμένου (Άγγ. Στεργίου, 2014).

Η εύνοια προς τον ασφαλισμένο (2/2)

- Η αρχή της νομιμότητας της διοικητικής πράξης, σύμφωνα με την οποία η νομιμότητα της διοικητικής πράξης κρίνεται βάσει του νόμου που ισχύει κατά το χρόνο έκδοσης αυτής, υποχωρεί προ της αρχής της επιείκειας η οποία επιβάλλει την εφαρμογή του τυχόν μετά την έκδοση της ασφαλιστικής διοικητικής πράξης δημοσιευθέντος επιεικέστερου νόμου έναντι του νόμου που ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσης της πράξης (Διοικητικό Εφετείο Αθηνών - ΔΕΦΑΘ 2694/2006).

Αγαθή και χρηστή διοίκηση (1/2)

- Αντίκειται στις αρχές της αγαθής και της χρηστής διοίκησης:
  - η κατά την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης αμφισβήτηση της νομιμότητας της υπαγωγής στην ασφάλιση και η άρνηση χορήγησης σύνταξης (Συμβούλιο της Επικρατείας - ΣτΕ 711/1965).
- η μετά πάροδο μακρού χρόνου και δη κατά την έξοδο εκ του ασφαλιστικού κινδύνου αμφισβήτηση της ιδιότητας του ασφαλισμένου καταβάλλοντος εισφορές και υπολαμβάνοντος εαυτόν καλή τη πίστει (ΣτΕ 1836/1965).

Αγαθή και χρηστή διοίκηση (2/2)

- Σύμφωνα με τη νομολογία, υφίσταται υποχρέωση της Διοίκησης περί σεβασμού των δημιουργικών δικαιωμάτων πραγματικών καταστάσεων των προκυπτουσών με την ανοχή και τη σύμπραξη αυτής εφόσον δεν αντιβαίνουν στη δημόσια τάξη ούτε και δημιουργήθηκαν δολίως ελλείπει δολία ενέργεια του ασφαλισμένου (Συμβούλιο της Επικρατείας-ΣτΕ 1836/1965).

Υποχρεώσεις τις διοίκησης (1/4)

- Υποχρέωση απαντήσεως επί υποβαλλομένων αιτήσεων:
  - «Κατά γενικήν αρχήν του δικαίου της κοινωνικής ασφαλίσεως τα αρμόδια όργανα των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφαλίσεως οφείλουν να εκδίδουν απόφασιν δι' εκάστην αίτησιν η οποία υποβάλλεται εις αυτούς και η οποία αποβλέπει εις την ικανοποίησιν ασφαλιστικού αιτήματος, άλλως, παραλείπουν οφειλομένην νόμιμον ενέργειαν» (Θεματικό Ευρετήριο ΣτΕ/1988, αρ. 15).
  - «...η υποχρέωσις δ' αύτη εξακολουθεί να υπάρχει και μετά την υπαγωγήν των διαφορών κοινωνικής ασφαλίσεως εις την δικαιοδοσίαν των διοικητικών Πρωτοδικείων» (Θεματικό Ευρετήριο ΣτΕ/1988, αρ. 16).

Υποχρεώσεις τις διοίκησης (2/4)

- Το διοικητικόν Πρωτοδικεῖον, δεχόμενον την προσφυγήν του διοικουμένου κατά παραλείψεως ασφαλιστικού οργανισμού να εκδόση εκτελεστήν πράξιν, επί υποβληθέντος ασφαλιστικού αιτήματος, περιορίζεται εις την ακύρωσιν της παραλείψεως αυτής και την παραπομπήν της υποθέσεως εις τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα προς εκτέλεσιν της οφειλομένης νομίμου ενεργείας, μη έχον εξουσίαν να εξετάση την βασιμότητα του εν λόγω αιτήματος, πριν αποφανθούν επ' αυτού τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα, (Θεματικό Ευρετήριο ΣτΕ/1988, αρ. 17).

Υποχρεώσεις της διοίκησης (3/4)

- Υποχρέωση, ενημέρωσης ασφαλισμένου για την δυνατότητα ασκήσεως ενδικοφανούς προσφυγής (Θεματικό Ευρετήριο ΣτΕ/1988, αρ. 20, ΣτΕ 208/1994, ΣτΕ 3694/1991):
  - Ειδικά στο πεδίο των διαφορών που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας της κοινωνικής ασφάλισης, **γεννάται από τις αρχές της χρηστής διοικήσεως** υποχρέωση των ασφαλιστικών οργανισμών να προβαίνουν είτε με το ίδιο το έγγραφο, στο οποίο είναι διατυπωμένη η διοικητική πράξη που υπόκειται σε ενδικοφανή προσφυγή, είτε με άλλο κοινοποιητικό της πράξης αυτής έγγραφο, σε ενημέρωση των ενδιαφερομένων τόσο για τη δυνατότητα ασκήσεως ενδικοφανούς προσφυγής, προσδιορίζοντας την προθεσμία και το αρμόδιο όργανο, όσο για τις συνέπειες της τυχόν παραλείψεώς της.

Υποχρεώσεις τις διοίκησης (4/4)

- Η ειδικότερη αρχή της ενημέρωσης για την προβλεπόμενη από το νόμο ενδικοφανή προσφυγή διαπλάστηκε αρχικά στο χώρο του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης, για να γενικευθεί αργότερα και να αποτυπωθεί τελικά σε κανόνα δικαίου → άρθρο 16 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ΚΔιοικΔικ) και 63, παρ. 3, εδάφιο 3 ΚΔιοικΔικ (Άγγ. Στεργίου, 2014).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές αρχές.

Η αρχή περί της κρίσεως του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Η κρίση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος (1/3)

- Παγίως η νομολογία δέχεται ότι το συνταξιοδοτικό δικαίωμα κρίνεται με βάση τις ισχύουσες κατά τον χρόνο της επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου διατάξεις (Συμβούλιο της Επικρατείας- ΣτΕ 44/1965, Άρειος Πάγος - ΑΠ 161/1964, ΣτΕ 3695/2006).
- Η αρχή διαχρονικού δικαίου είναι ικανή να προστατεύσει, σε ορισμένη έκταση, τον ασφαλισμένο από τις δυσμενείς αλλαγές της νομοθεσίας, εκτός κι αν προκύπτει το αντίθετο, ικανοποιώντας το δικαιοκρατικό αίτημα της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης (Άγγ. Στεργίου, 2014).

Η κρίση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος (2/3)

- Η κτήση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος είναι άσχετη με την ενάσκηση αυτού που μπορεί να γίνει στη συνέχεια και μάλιστα ανεξαρτήτως του αν ο ασφαλισμένος συνέχισε πραγματικά την ασφαλιζόμενη εργασία του (ΣτΕ 1997/1971).
- Εάν μετά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου και πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης μεταβληθεί το νομικό καθεστώς που διέπει το συνταξιοδοτικό δικαίωμα κατά τρόπο ευμενέστερο για τον ασφαλισμένο, εφαρμοστέο είναι το νεότερο αυτό καθεστώς (ΣτΕ 3775/2006, ΣτΕ 1297/2004, ΣτΕ 3267/2002).

Η κρίση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος (3/3)

- Η αποδοχή περί εφαρμογής του ευμενέστερου καθεστώτος δεν εκπορεύεται από την αρχή εύνοιας προς τον ασφαλισμένο ή την αρχή της επιείκειας, αλλά συγκροτείται σε αυτοτελή αρχή (Άγγ. Στεργίου, 2011).
- Η εφαρμογή του ευνοϊκότερου δεν ισχύει όταν στο νεότερο νομοθετικό καθεστώς ρητά ορίζεται ότι δεν εφαρμόζεται στις προγενέστερες ασφαλιστικές περιπτώσεις (Συμβούλιο της Επικρατείας-ΣτΕ 3267/2002).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές αρχές.

Η αρχή της τυπικής ασφάλισης.

Η έννοια της τυπικής ασφάλισης (1/6)

- Τυπική ασφάλιση είναι η περίπτωση κατά την οποία (Αντ. Πετρόγλου, 1966):
  - κάποιο πρόσωπο εκλαμβάνον εαυτό ασφαλισμένο σε έναν ασφαλιστικό οργανισμό ενώ δε συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις υπαγωγής του στην ασφάλιση, υπάγεται στην ασφάλιση αυτού
  - είτε με δική του πρωτοβουλία, την οποία ο ασφαλιστικός οργανισμός δεν αποκρούει,
  - είτε με πρωτοβουλία του ασφαλιστικού οργανισμού την οποία το εν λόγω πρόσωπο αποδέχεται και
  - εκπληροί καλοπίστως όλες τις επιβεβλημένες υποχρεώσεις καταβάλλοντας τις κεκανονισμένες εισφορές, τις οποίες ο ασφαλιστικός φορέας εισπράττει ανεπιφυλάκτως.

Η έννοια της τυπικής ασφάλισης (2/6)

- Η τυπική ασφάλιση είναι μια μορφή λειτουργίας της έννομης σχέσης ασφαλιστικής προσδοκίας και εξυπηρετεί αυτόν που θεωρεί καλόπιστα ότι υπάγεται σε ορισμένο ασφαλιστικό οργανισμό και εκπληρώνει για εύλογο χρονικό διάστημα όλες τις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις, ενώ στην πραγματικότητα δε συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις → δημιουργείται ωστόσο πραγματικό πλέγμα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (Κ. Κρεμαλής, 1985).

Η έννοια της τυπικής ασφάλισης (3/6)

- Δικαιολογητικός λόγος της προστασίας της τυπικής ασφαλίσεως είναι το ότι η υπαγωγή στην ασφάλιση είναι διοικητική πράξη διότι στηρίζεται σε μια ενέργεια του ασφαλιστικού φορέως, νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ασκούντος διοίκηση, δια της οποίας κάποιο πρόσωπο αναγνωρίζεται ως ασφαλισμένο δια της εγγραφής στα μητρώα και της αποδοχής των υπ' αυτού καταβαλλομένων εισφορών (Χρ. Αγαλλόπουλος, 1955).
- Η διοικητική πράξη στις περιπτώσεις τυπικής ασφάλισης, επειδή ελλείπουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, στις οποίες θα πρέπει να στηρίζεται, είναι πλημμελής (Αντ. Πετρόγλου, 1966).

Η έννοια της τυπικής ασφάλισης (4/6)

- Όπως γίνεται δεκτό ότι και η πλημμελής διοικητική πράξη επιφέρει όλα τα έννομα αυτής αποτελέσματα χάριν της ασφάλειας των συναλλαγών και ότι δύναται να ανακληθεί υπό του εκδόσαντος αυτήν μόνον εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και μόνον εφόσον ελλείπει η καλή πίστις του διοικουμένου
→ έτσι και τυπική ασφάλιση ως αποτελούσα διοικητική πράξη δημιουργήσασα κατάσταση υπέρ του ασφαλισμένου, δε δύναται ελλείψει δολίας ενεργείας τούτου και εφόσον δεν αντιβαίνει σε νόμο δημοσίας τάξεως να ανακληθεί μετά πάροdon μακρού χρόνου (Αντ. Πετρόγλου, 1966).

Η έννοια της τυπικής ασφάλισης (5/6)

- «Τυπική ασφάλισης εκ της πραγματικής καταστάσεως της άνευ αμφισβητήσεως υπαγωγής εις την ασφάλισιν, της καταβολής των εισφορών και διατηρήσεως επαφής με το Ταμείο» (Συμβούλιο της Επικρατείας - ΣτΕ 2725/1964).
- Περίπτωση τυπικής ασφάλισης συνιστά η υπό του ασφαλισμένου καταβολή και υπό του Ταμείου ανεπιφύλακτος είσπραξη των ασφαλιστικών εισφορών κανονικώς άνευ δολίας ενέργειας του ασφαλισμένου (ΣτΕ 1963/1965).

Η έννοια της τυπικής ασφάλισης (6/6)

- Τυπική ασφάλιση δύναται να συντρέξει οσάκις τις υπολαμβάνων εαυτόν υπαγόμενον εις την ασφάλιση εκδηλώσει τη βούλησή του περί υπαγωγής και καταβάλλει τις εισφορές τις οποίες ο ασφαλιστικός οργανισμός ανεπιφυλάκτως αποδέχεται
- για να κριθεί εάν υφίσταται ή όχι τυπική ασφάλιση και η έκταση αυτής, μόνον οι μέχρι της επελεύσεως της ασφαλιστικής περιπτώσεως ενέργειες του κρινομένου λαμβάνονται υπόψη (Συμβούλιο της Επικρατείας-ΣτΕ 3148/1964).

Προστασία του καλόπιστου ασφαλισμένου

- Κατά την ισχύουσα στο ασφαλιστικό δίκαιο γενική αρχή της τυπικής ασφαλίσεως, η οποία κάμπτεται μόνο σε περίπτωση που υπάρχει ρητή περί του αντιθέτου διάταξη:
  - εάν κάποιος ασφαλισμένος κατέλαβε τακτικά τις εισφορές του προς ένα ασφαλιστικό οργανισμό θεωρώντας καλόπιστα τον εαυτό του ως υπαγόμενο στην ασφάλιση του οργανισμού αυτού, ο δε οργανισμός εισέπραττε ανεπιφύλακτα τις εισφορές,
- η μετά πάροδο μακρού χρόνου και μάλιστα κατά το χρόνο επελεύσεως ασφαλιστικής περιπτώσεως αμφισβήτηση από τον ασφαλιστικό οργανισμό της ιδιότητας του ασφαλισμένου αντίκειται στις αρχές της χρηστής και ευρύθμου διοικήσεως, οι οποίες επιβάλλουν το σεβασμό των καλόπιστα δημιουργημένων πραγματικών καταστάσεων (Θεματικό Ευρετήριο ΣτΕ/1988, αρ. 118).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές αρχές.

Η αρχή της ενότητας της ασφαλιστικής περίπτωσης.

Ενιαία ασφαλιστική περίπτωση (1/2)

- Κατά την αρχή της ενότητας της ασφαλιστικής περίπτωσης (ΣΤΕ 1050, 1134, 1222/1973):
  - όταν ο ασφαλισμένος έχει ήδη πάρει σύνταξη λόγω αναπηρίας και στη συνέχεια κρίθηκε από τα αρμόδια όργανα ικανός προς εργασία, μπορεί, εάν επανεμφανισθεί η αναπηρία του σε βαθμό που να δικαιολογεί την εξ αιτίας της επανεμφάνισεως απονομή ασφαλιστικής παροχής να ξανάσυνταξιοδοτηθεί με την αιτία αυτή,
  - χωρίς να απαιτείται συμπλήρωση νέων χρονικών προϋποθέσεων κατά τον αμέσως προ της επανεμφάνισεως της αναπηρίας χρόνο,
  - εφόσον η νέα πάθηση αυτού ευρίσκεται σε ουσιώδη συνάφεια με την παλαιά, το δε χρονικό διάστημα που μεσολάβησε δεν είναι σχετικώς μακρό.

Ενιαία ασφαλιστική περίπτωση (2/2)

- Αφορμή για την καθιέρωση της αρχής της ενότητας της ασφαλιστικής περίπτωσης αποτέλεσε η διαπίστωση ότι η αναπηρία δεν έχει μια ευθύγραμμη εξελικτική πορεία, αλλά παρουσιάζει διακυμάνσεις που συνίστανται άλλοτε σε περιόδους ανάρρωσης κι άλλοτε σε περιόδους επιδείνωσης της υγείας του ασφαλισμένου (Αντ. Πετρόγλου, 1974).
- Όταν διαπιστώνεται ότι υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στην αρχική και τη νέα πάθηση του ασφαλισμένου και μεσολάβησε εύλογος χρόνος, ο ασφαλιστικός κίνδυνος θεωρείται ενιαίος και δεν αναζητείται εκ νέου η πλήρωση των αναγκαίων χρονικών προϋποθέσεων για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω αναπηρίας (Άγγ. Στεργίου, 2011).

Αποχή από την εργασία

- Για την επαναχορήγηση της παλαιάς σύνταξης, με βάση την αρχή της ενότητας της ασφαλιστικής περίπτωσης, συνεκτιμάται από το δικαστήριο ότι κατά το μεσολαβήσαν χρονικό διάστημα ο ασφαλισμένος δεν εργάστηκε λόγω της πάθησής του (Άγγ. Στεργίου, 2011).
- Επιβάλλεται η έρευνα αν η αποχή από την εργασία οφείλεται στον κίνδυνο επιδείνωσης της υγείας του, οπότε δε θεωρείται ότι διακόπτεται ο δεσμός μεταξύ νέας και παλαιάς αναπηρίας (Συμβούλιο της Επικρατείας-ΣτΕ 549/1966).

Ικανότητα για εργασία

- Η στοιχειοθέτηση της αρχής της ενότητας αποβλέπει στη θεραπεία μιας ανάγκης και όχι στην επίτευξη ενός αδικαιολόγητου οφέλους (Άγγ. Στεργίου, 2011).
- Από το γεγονός και μόνο ότι κρίθηκε ο ασφαλισμένος ικανός για εργασία, για ορισμένο χρονικό διάστημα, δεν αποκλείεται, σε περίπτωση επανεμφάνισης της αναπηρίας, η εφαρμογή της αρχής της ενότητας της ασφαλιστικής περίπτωσης (Συμβούλιο της Επικρατείας-ΣτΕ 5404/1987, ΣτΕ 2837/1971, ΣτΕ 2544/1968).

Κρίση Υγειονομικών Επιτροπών

- Η κρίση ότι δεν επήλθε διάσπαση της ασφαλιστικής περίπτωσης, έστω και αν μεσολάβησε όχι μακρό χρονικό διάστημα από την πρώτη μέχρι τη δεύτερη εμφάνιση της πάθησης ανήκει στην Υγειονομική Επιτροπή, οι γνωματεύσεις της οποίας είναι δεσμευτικές για τον δικαστή, εφόσον είναι δεόντως αιτιολογημένες (Συμβούλιο της Επικρατείας-ΣτΕ 219/2010, ΣτΕ 1613/2009, Άγγ. Στεργίου, 1999).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές αρχές.

Η αρχή της ύπαρξης του ενεργού ασφαλιστικού δεσμού.

Προαπαιτούμενο

- Κατά γενική αρχή του ασφαλιστικού δικαίου, για τη χορήγηση από ασφαλιστικό οργανισμό οποιασδήποτε ασφαλιστικής παροχής με τη συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων πρέπει, κατά το χρόνο επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου, να υφίσταται ενεργός ασφαλιστικός δεσμός μεταξύ του ασφαλιστικού οργανισμού και του ασφαλισμένου (ΣτΕ 3122/1971, Ι. Σαρμάς, Η συνταγματική και διοικητική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας 1994).

Ενεργοποίηση

- Επί υποχρεωτικής ασφάλισης:
  - για την ενεργοποίηση του ασφαλιστικού δεσμού είναι απαραίτητη η εγγραφή του ασφαλιστέου στο μητρώο του ασφαλιστικού οργανισμού και ο διακανονισμός των ασφαλιστικών εισφορών στον δέοντα χρόνο και πάντως προ της επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου(Θεματικό Ευρετήριο ΣτΕ/1988, αρ. 27, ΣτΕ Ολομέλεια 79/1959, Ι. Σαρμάς, 1994, ΣτΕ 191/1965).

Ενεργός ασφαλιστικός δεσμός

- «Κατά γενικήν του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης αρχήν, καμπτομένην μόνον εις περίπτωσιν υπάρξεως ρητής περί του αντιθέτου διατάξεως, προκειμένου περί ησφαλισμένων παρεχόντων εξηρημένην εργασία, ο ενεργός ασφαλιστικός δεσμός, η ύπαρξις του οποίου είναι κατ` αρχήν, αναγκαία κατά τον χρόνον επελεύσεως της ασφαλιστικής περιπτώσεως δεν διακόπτεται δια μόνης της διακοπής της ασφαλιστέας απασχολήσεως υπό του μισθωτού, άτε της απλής διακοπής ταύτης, μη αποτελούσης αναγκαίως εκδήλωσιν βουλήσεως προς οριστικήν αποχώρησιν εκ της απασχολήσεως εφ` όσον λόγω αυτής, υπό τας συγκεκριμένας εκάστοτε συνθήκας, δεν αποδίδεται εις τον μισθωτόν ητιολογημένως πρόθεσις μεταβολής επαγγελματικού προσανατολισμού, δοθέντος ότι ούτος δύναται ελευθέρως να επαναλάβη οποτεδήποτε την διακοπέισαν απασχόλησίν του» (Θεματικό Ευρετήριο ΣτΕ/1988, αρ. 25).

Διακοπή του ασφαλιστικού δεσμού

- Ο ενεργός ασφαλιστικός δεσμός διακόπτεται προεχόντως στις εξής περιπτώσεις (Άγγ. Στεργίου, 2011):
  - με την υποβολή της περί συνταξιοδότησης αίτησης,
  - με τη μεταβολή του επαγγελματικού προσανατολισμού (όταν τραπεί ο ασφαλισμένος αποδεδειγμένα σε άλλο βιοποριστικό επάγγελμα μη ασφαλιζόμενο στον ίδιο οργανισμό),
  - με την οριστική διακοπή της ασφαλιστέας απασχόλησης, εφόσον αυτή σαφώς συνάγεται από τις συνθήκες που συντρέχουν σε κάθε περίπτωση.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές αρχές.

**Η αρχή της μη επιστροφής των
νομίμως καταβληθεισών
εισφορών.**

Κανόνας και εξαιρέσεις

- Κατά γενική αρχή του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης, οι εισφορές των ασφαλισμένων, που καλύπτουν νομίμως χρόνο υποχρεωτικής ασφαλίσεως, περιλαμβανόμενες μεταξύ των πόρων των ασφαλιστικών οργανισμών για τους οποίους σχηματίζεται ασφαλιστικό κεφάλαιο → δεν επιστρέφονται στους ασφαλισμένους που τις κατέβαλαν και όταν ακόμη είναι βέβαιο ότι δεν είναι εφικτή η χορήγηση ασφαλιστικών παροχών λόγω μη συγκεντρώσεως από αυτούς των αναγκαίων προϋποθέσεων (ΣτΕ 701/1984, Ι. Σαρμάς, 1994)
→ Η αρχή αυτή κάμπτεται μόνο όταν υφίσταται ρητή νομοθετική πρόβλεψη τέτοιας επιστροφής, οπότε το επιστρεφόμενο ποσό θεωρείται και αυτό ασφαλιστική παροχή (Άγγ. Στεργίου, 2014).

Περιπτώσεις επιστροφής εισφορών

- Η επιστροφή είναι δυνατή στην περίπτωση της καταβολής εισφορών πέραν των κανονικών, καθώς και στην περίπτωση της καταβολής παρά την έλλειψη σχετικής υποχρέωσης προς ασφάλιση (Γ. Ψηλός, 1994).
- Σύμφωνα με το άρθρο 27, παρ. 8 Α.Ν. 1846/1951: «Εισφοραί εισπραχθείσαι, επιστρέφονται επί τη αιτήσσει του ενδιαφερομένου εντόκως προς 5%. Η διάταξις αυτή δεν ισχύει διά τας υπέρ των κλάδων ασφαλίσεως ασθενείας εις χρήμα και εις είδος, εισπραχθείσας αχρεωστήτως εισφοράς».

Η προβληματική γύρω από την αρχή της μη επιστροφής

- Η μη επιστροφή των εισφορών συνδυάζεται με την ασφαλιστική φυσιολογία του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης (Άγγ. Στεργίου, 2011):
  - θεωρείται έκφανση της προστασίας του ασφαλιστικού κεφαλαίου των ασφαλιστικών οργανισμών,
  - δεδομένου ότι η ασφάλιση δεν οδηγεί αναγκαστικά σε παροχές, οι εισφορές δεν επιστρέφονται όταν οι ασφαλιστικοί οργανισμοί έφεραν κατά το χρονικό διάστημα της καταβολής τους τον ασφαλιστικό κίνδυνο (ΣτΕ 2750/1994) → αυτό ισχύει κυρίως για την ασθένεια και την αναπηρία ενώ φαίνεται να μη δικαιολογείται στην περίπτωση του γήρατος.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές αρχές.

Η αρχή της μη αναδρομικής επιβολής εισφορών.

Οι θέσεις της νομολογίας (1/2)

- Γίνεται δεκτό από τη νομολογία ότι οι προϋποθέσεις υπαγωγής στην ασφάλιση, καθώς και οι όροι ασφάλισης σ' ένα φορέα ορίζονται απ' ευθείας από τον νόμο, γι' αυτό και δε συγχωρείται η άγνοια του διοικούμενου ως προς αυτές, ούτε επιβάλλεται στον ασφαλιστικό οργανισμό υποχρέωση ενημέρωσης του ενδιαφερομένου (ΣτΕ 1242/1965, Άγγ. Στεργίου, 2014).
- Η παράλειψη του εργοδότη να καταστήσει ενεργό την ασφάλιση των εργαζομένων σε αυτόν προσώπων ή η αδράνεια των αρμοδίων οργάνων του ΙΚΑ να επιδιώξουν την ασφάλιση εργαζομένων δεν αποκλείει, κατ' αρχήν, την εκ των υστέρων αναδρομική ασφάλιση (ΣτΕ 1911/1993, ΣτΕ 2986/1990).

Οι θέσεις της νομολογίας (2/2)

- Σύμφωνα με τη νομολογία, η αναδρομική επιβολή εισφορών σε βάρος του εργοδότη δεν είναι επιτρεπτή, κατά την αρχή της χρηστής διοίκησης, αν από τη συμπεριφορά των οργάνων του Ταμείου (Άγγ. Στεργίου, 2014):
  - Δημιουργήθηκε από μακρού χρόνου στον υπόχρεο η σταθερή και δικαιολογημένη πεποίθηση ότι δεν οφείλει ασφαλιστικές εισφορές,
  - Η σχετική συμπεριφορά των οργάνων του φορέα εκδηλώθηκε με θετικές ενέργειες και όχι απλώς με αδράνεια άσκησης του προσήκοντος ελέγχου,
  - Η επιβληθείσα επιβάρυνση θα κλονίσει την οικονομική σταθερότητα της επιχείρησης.

Ασφάλεια του δικαίου

- Η ασφάλεια δικαίου επιβάλλει την αποφυγή του αιφνιδιασμού του υπόχρεου καταβολής των εισφορών → ειδικότερη πτυχή της δικαιοκρατικής αυτής απαίτησης στο χώρο της κοινωνικής ασφάλισης είναι η εξής: ακόμη κι αν γινόταν δεκτό ότι μια επιχείρηση όφειλε να καταβάλει εισφορές σε ασφαλιστικούς φορείς, η απαίτηση αυτή του οργανισμού δεν επιτρέπεται να προβάλλεται αιφνιδιαστικά και να αφορά περιόδους προγενέστερες για τις οποίες η επιχείρηση-οφειλέτης δικαιολογημένα πίστευε ότι δεν όφειλε (Α. Μανιτάκης και Άγγ. Στεργίου, 1997).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές αρχές.

**Η αρχή της μη αναζήτησης των
αχρεώστητων παροχών.**

Αναζήτηση παροχής

- Κάθε παροχή σε χρήμα, καθώς και η αξία των σε είδος παροχών, αχρεωστήτως καταβληθείσα, αναζητείται από τον ασφαλιστικό φορέα (Άγγ. Στεργίου, 2011)
→ η αναζήτηση των περιοδικών παροχών αποσκοπεί και στην προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου του Ταμείου (ΣτΕ 3312/2008).

Πότε θεωρείται ανεπίτρεπτη η αναζήτηση (1/2)

- Κατά τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η υπό της διοικήσεως αναδρομική αναζήτηση καταβληθέντων στους διοικουμένους χρηματικών ποσών είτε μετά από τη διαπίστωση της μη υπάρξεως των απαιτούμενων προϋποθέσεων για την προβλεπόμενη κατ' αρχήν από το νόμο καταβολή, είτε ως επακόλουθο της τελούσης υπό περιορισμούς εξουσίας της διοικήσεως για ανάκληση των μη νομίμων πράξεών της
- > θεωρείται ανεπίτρεπτη στην περίπτωση καλοπίστου ενέργειας του διοικουμένου και παρόδου ευλόγου χρόνου (Αθ. Τομαράς, Γνωμοδότηση Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, 1965).

Πότε θεωρείται ανεπίτρεπτη η αναζήτηση (2/2)

- Όπως έχει παγιωθεί νομολογιακά, η αναζήτηση αχρεωστήτως, πλην καλοπίστως ληφθεισών παροχών αποκλείεται μετά την πάροδο ικανού (εύλογου) χρόνου από την είσπραξή τους, λόγω απρόβλεπτων οικονομικών συνεπειών που θα συνεπαγόταν το μέτρο αυτό σε βάρος αυτού που έλαβε τις παροχές (ΣτΕ 154/2008, ΣτΕ 822/1996, ΣτΕ 2488/1993, ΣτΕ 3043/1985, ΣτΕ 1673/1984).

Πότε επιτρέπεται η αναζήτηση

- Δεν ισχύει η αρχή της μη αναζήτησης των αχρεωστήτως εισπραχθεισών εισφορών:
  - Εφόσον ο ασφαλισμένος επέδειξε δόλο έναντι της διοίκησης κατά την παράνομη είσπραξή τους (ΣτΕ 4348/1988, ΣτΕ 812/1985) → κακόπιστη συμπεριφορά, θετική ενέργεια ή παράλειψη του ωφεληθέντος ασφαλισμένου έναντι του συγκεκριμένου ασφαλιστικού Οργανισμού (ΣτΕ 17/1997, Τριμ. Διοικ. Πρωτοδικείο Αθηνών 603/1990).
  - Όταν διαπιστώνεται παράλειψη της προβλεπόμενης υποχρέωσης πληροφόρησης του φορέα για ανάληψη εργασίας από συνταξιούχο (ΣτΕ 286/1985).

Αναζήτηση συντάξεων

- Η αναζήτηση των συντάξεων που χορηγήθηκαν με απατηλά μέσα ή ψευδή δικαιολογητικά επέρχεται χωρίς χρονικό περιορισμό → η αναλήθεια των δικαιολογητικών στοιχείων που χρησιμοποίησε ο ασφαλισμένος δεν είναι ανάγκη να βεβαιώνεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, προηγούμενη της πράξης διακοπής της σύνταξης, αλλά αρκεί να βεβαιώνεται αυτό ειδικά στο σώμα της πράξης (Άγγ. Στεργίου, 2011).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές αρχές.

Η αρχή της στενής ερμηνείας των ασφαλιστικών διατάξεων.

Στενή ερμηνεία

- Κατά γενική αρχή του ασφαλιστικού δικαίου, διατάξεις νόμου, με τις οποίες παρέχονται, κατ' εξαίρεση του κανόνας, μειώσεις των οφειλομένων ασφαλιστικών εισφορών είναι στενώς ερμηνευτέες (Θεματικό Ευρετήριο ΣτΕ/1988).
- Διατάξεις που παρέχουν προνόμιο ή προβλέπουν ειδικό ευμενές ασφαλιστικό καθεστώς για συγκεκριμένη κατηγορία ασφαλισμένων ως εισάγουσες εξαίρεση από τον βασικό κανόνα θα πρέπει να ερμηνεύονται πάντα στενά χωρίς να γίνεται διασταλτική ή αναλογική εφαρμογή τους (Άγγ. Στεργίου, 2014).

Διατάξεις περί συντάξεων και πόρων των ασφαλιστικών οργανισμών

- Οι συνταξιοδοτικές διατάξεις πρέπει να ερμηνεύονται στενά και δεν επιτρέπεται με διασταλτική ερμηνεία ή ανάλογη εφαρμογή τους να διευρύνεται ο κύκλος των δικαιούχων ή να καθίστανται ευνοϊκότερες οι προϋποθέσεις αναγνώρισης συνταξιοδοτικού δικαιώματος (Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης-ΔιοικΕφΘεσ 101/2005, Ελεγκτικό Συνέδριο-ΕλΣυν 153/1995).
- Η στενή ερμηνεία των ασφαλιστικών διατάξεων εφαρμόζεται κι όσον αφορά τους πόρους των ασφαλιστικών οργανισμών → οι διατάξεις που αναφέρονται στη βάση υπολογισμού πόρου ασφαλιστικού οργανισμού είναι στενώς ερμηνευτέες (Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο-ΑΕΔ 5/2009, Άγγ, Στεργίου, 2014).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ειδικές αρχές.

Ασφαλιστική αρχή versus αρχή κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η ασφαλιστική τεχνική

- Η ασφάλιση «κοινωνικοποιεί» τους κινδύνους, δηλαδή επιτρέπει τον κατακερματισμό, ανάμεσα στα πρόσωπα που αποτελούν τη λεγόμενη κοινωνία κινδύνων (ασφαλισμένων), του βάρους αντικατάστασης της ζημίας που επέρχεται σε κάποια από αυτά (Άγγ. Στεργίου, 2013).
- Η ασφαλιστική τεχνική συνίσταται (Άγγ. Στεργίου, 2013):
  - στην κάλυψη των συνεπειών από την επέλευση ενός κινδύνου (ασφαλιστικής περίπτωσης)-χορήγηση παροχών σε περίπτωση επαλήθευσης ενός κινδύνου (ασφαλιστικής περίπτωσης),
  - έναντι καταβολής μιας αντιπαροχής, της εισφοράς (ασφαλίστρου),
  - σύμφωνα με στατιστικούς υπολογισμούς.

Εξειδίκευση του ασφαλιστικού χαρακτήρα (1/2)

- Ο ασφαλιστικός χαρακτήρας εξειδικεύεται σε ορισμένα χαρακτηριστικά της κοινωνικής ασφάλισης (Άγγ. Στεργίου, 2013):
  - Η ασφάλιση εξαρτάται από προηγούμενη καταβολή εισφορών.
  - Η ασφάλιση δεν οδηγεί αναγκαστικά στην καταβολή παροχών.
  - Αναλογικότητα των παροχών προς τις εισφορές.
  - Η ασφάλιση καλύπτει μελλοντικά και αβέβαια γεγονότα.

Εξειδίκευση του ασφαλιστικού χαρακτήρα (2/2)

- Η κοινωνική ασφάλιση αναπληρώνει το χαμένο εισόδημα των εργαζομένων (αποζημιωτικός χαρακτήρας του θεσμού).
- Η κοινωνική ασφάλιση ως ασφάλιση οφείλει να στηρίζεται σε υγιή αναλογιστική βάση, σε μια πρόβλεψη δαπανών και εσόδων (μακρόπνοη πρόγνωση των όρων βιωσιμότητας του θεσμού) ώστε να διατηρείται ο ισοσκελισμός τους (Αναλογιστικές μελέτες → αποτιμούν με βάση τα ασφαλιστικά μαθηματικά τις μακροπρόθεσμες ανειλημμένες υποχρεώσεις του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και τα πιθανολογούμενα έσοδά του).

Η αλληλεγγύη

- Η αλληλεγγύη (Άγγ. Στεργίου, 2013):
  - Οφείλει να αποτελεί βασική ερμηνευτική αρχή των διατάξεων της κοινωνικο-ασφαλιστικής νομοθεσίας.
  - Η κοινωνική αλληλεγγύη αποτελεί το μη ανταποδοτικό στοιχείο του θεσμού.
- Η κοινωνική ασφάλιση δανείζεται την τεχνική της ασφάλισης και τη μετουσιώνει σε κοινωνικό θεσμό ενσωματώνοντας μορφές ευρύτερης (εθνικής και επαγγελματικής, ενδογενεακής, διαγενεακής) αλληλεγγύης-δεν περιορίζεται μόνο στην προστασία από ορισμένους κοινωνικούς κινδύνους, αλλά επιδιώκει και την αναδιανομή του εισοδήματος, του πλούτου και του εισοδήματος μιας χώρας.

Ενδείξεις αλληλεγγύης (1/2)

- Η αλληλεγγύη συγκεκριμενοποιείται μέσα από μια δέσμη ενδείξεων (Άγγ. Στεργίου, 2013):
  - Υποχρεωτικός χαρακτήρας της κοινωνικής ασφάλισης.
  - Το ασφάλιστρο (ασφαλιστικές εισφορές) υπολογίζεται σε συνάρτηση με το μισθό → εισφορά των εργαζομένων ανάλογα με τις δυνατότητές τους → εξίσωση κόστους για όλες τις κατηγορίες του πληθυσμού (άνδρες-γυναίκες, νέοι-ηλικιωμένοι, φιλάσθενοι-υγιείς)
  - Χαλαρή αλληλεξάρτηση παροχών-εισφορών.
  - Η κοινωνική ασφάλιση εγγυάται ένα ελάχιστο εισόδημα (θεσμός κατώτατων ορίων σύνταξης, ΕΚΑΣ, βασική σύνταξη του ν. 3863/2010).

Ενδείξεις αλληλεγγύης (2/2)

- Κρατική συμμετοχή στο πλαίσιο της τριμερούς χρηματοδότησης (ασφαλισμένοι, εργοδότες, κράτος).
- Διανεμητικό σύστημα/pay-as-you-go system.
- Άμεσοι μηχανισμοί ενίσχυσης της αλληλεγγύης στο συνταξιοδοτικό σύστημα: η αλληλεγγύη των κλάσεων/αναγνώριση πλασματικών χρόνων/η κατώτατη σύνταξη/ το συμπλήρωμα υπέρ των χαμηλοσυνταξιούχων.
- Έμμεσος μηχανισμός ενίσχυσης αλληλεγγύης: η βάση υπολογισμού των συντάξεων (λήψη υπόψη των καλύτερων χρόνων και όχι όλου του εργασιακού βίου).

Βιβλιογραφία (1/5)

- Άγγ. Στεργίου, Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης, 2^η έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014, σελ. 289, 297-298, 306, 315-317.
- Άγγελος Στεργίου, Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης, εκδόσεις ΖΥΓΟΣ, Θεσσαλονίκη, 2013, σελ. 33-35, 41-44.
- Άγγ. Στεργίου, Οι γενικές αρχές του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης, Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου (ΕφημΔΔ) 4/2011, σελ. 513, 515, 519, 522, 526, 528.

Βιβλιογραφία (2/5)

- Άγγ. Στεργίου, Αναπηρία, Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1999, σελ. 326.
- Άγγ. Στεργίου, Η συνταγματική κατοχύρωση της κοινωνικής ασφάλισης, Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1994, σελ. 226.
- Α. Μανιτάκης και Άγγ. Στεργίου, Αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Αναδρομική επιβολή εισφορών στα διανεμόμενα κέρδη επιχείρησης, Επιθεώρησις Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισεως (ΕΔΚΑ) 1997, σελ. 1.

Βιβλιογραφία (3/5)

- Αντ. Πετρόγλου, Η έννοια της τυπικής ασφαλίσεως και η έκτασις της παρεχόμενης εις αυτήν προστασίας, Επιθεώρησις Δικαίου Κοινωνικής Ασφαλίσεως (ΕΔΚΑ) 1966, σελ. 481-482.
- Αντ. Πετρόγλου, Δίκαιον Κοινωνικής Ασφαλίσεως, τ. Α', Αθήναι, 1974, σελ. 358.

Βιβλιογραφία (4/5)

- Αθ. Τομαράς - Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Αποκλείεται η μετά πάροδο μακρού χρόνου αναζητήσεις ασφαλιστικών παροχών ληφθεισών καλοπίστως, Επιθεώρησης Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΔΚΑ), 1965, σελ. 474.
- ΘΕ-56/1988 Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ) ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ (131763) Θεματικό Ευρετήριο ΣΤΕ/1988 (848), ΝΟΜΟΣ, Κοινωνική ασφάλιση, Γενικές αρχές και κανόνες κοινωνικής ασφάλισης.

Βιβλιογραφία (5/5)

- Ι. Σαρμάς, Η συνταγματική και διοικητική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, Εξελικτική μελέτη των μεγάλων θεμάτων, Β' έκδοση, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1994, σελ. 399, 406-407, 411-412.
- Κ. Κρεμαλής, Δίκαιο κοινωνικών ασφαλίσεων, Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1985, σελ. 206-207.
- Χρ. Αγαλλόπουλος, Κοινωνικά Ασφαλίσεις, Αθήνα, 1955, σελ. 135.

Νομολογία (1/8)

Συμβούλιο της Επικρατείας

- ΣτΕ (Ολομέλεια) 79/1959, Ι. Σαρμάς, , Η συνταγματική και διοικητική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας 1994, σελ. 402.
- ΣτΕ 2725/1964, Επιθεώρησις Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισεως (ΕΔΚΑ) 1965, σελ. 131.
- ΣτΕ 3148/1964, ΕΔΚΑ 1965, σελ. 132.
- ΣτΕ 44/1965, ΕΔΚΑ, 1965, σελ. 199.
- ΣτΕ 191/1965, ΕΔΚΑ 1965, σελ. 269.

Νομολογία (2/8)

- ΣτΕ 711/1965, ΕΔΚΑ 1965, σελ. 331.
- ΣτΕ 1836/1965, ΕΔΚΑ 1965, σελ. 551.
- ΣτΕ 1963/1965, ΕΔΚΑ 1965, σελ. 684.
- ΣτΕ 1242/1965, ΕΔΚΑ 1965, σελ. 417.
- ΣτΕ 549/1966, ΕΔΚΑ 1966, σελ. 286.
- ΣτΕ 2544/1968, ΕΔΚΑ 1969, σελ. 5.
- ΣτΕ 2837/1971, ΕΔΚΑ 1972, σελ. 93.

Νομολογία (3/8)

- ΣτΕ 1997/1971, Ι. Σαρμάς, Η συνταγματική και διοικητική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, 1994, σελ. 412.
- ΣτΕ 3122/1971, Ι. Σαρμάς, 1994, σελ. 407.
- ΣτΕ 1050/1973 Ι. Σαρμάς, 1994, σελ. 427.
- ΣτΕ 1134/1973, Ι. Σαρμάς, 1994, σελ. 427.
- ΣτΕ 1222/1973, Ι. Σαρμάς, 1994, σελ. 427.
- ΣτΕ 701/1984, Ι. Σαρμάς, 1994, σελ. 404.
- ΣτΕ 1673/1984, ΕΔΚΑ 1985, σελ. 461.

Νομολογία (4/8)

- ΣτΕ 812/1985, ΕΔΚΑ 1985, σελ. 589.
- ΣτΕ 3043/1985, ΕΔΚΑ 1986, σελ. 155.
- ΣτΕ 286/1985, ΕΔΚΑ 1985, σελ. 728.
- ΣτΕ 5404/1987, ΕΔΚΑ 1989, σελ. 334.
- ΣτΕ 4348/1988, ΕΔΚΑ 1989, σελ. 32.
- ΣτΕ 2986/1990, ΕΔΚΑ 1991, σελ. 623.
- ΣτΕ 3694/1991, ΕΔΚΑ 1992, σελ. 499.

Νομολογία (5/8)

- ΣτΕ 1911/1993, ΕΔΚΑ 1994, σελ. 155.
- ΣτΕ 2488/1993, Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας (ΔΕΝ) 51/1995, σελ. 743.
- ΣτΕ 208/1994, ΕΔΚΑ 1994, σελ. 289.
- ΣτΕ 2750/1994, ΕΔΚΑ 1995, σελ. 687.
- ΣτΕ 822/1996, ΕΔΚΑ 1996, σελ. 737.
- ΣτΕ 17/1997, ΕΔΚΑ 1997, σελ. 282.
- ΣτΕ 3267/2002, ΕΔΚΑ 2003, σελ. 49.

Νομολογία (6/8)

- ΣτΕ 1297/2004, ΕΔΚΑ 2004, σελ. 843.
- ΣτΕ 3695/2006, Διοικητική Δίκη (ΔιΔικ) 2008, σελ. 982.
- ΣτΕ 3775/2006, ΔιΔικ 2008, σελ. 989.
- ΣτΕ 1613/2009, ΕΔΚΑ 2009, σελ. 626.
- ΣτΕ 154/2008, ΔιΔικ 2009, σελ. 683.
- ΣτΕ 3312/2008, ΔιΔικ 2010, σελ. 161.
- ΣτΕ 219/2010, ΕΔΚΑ 2011, σελ. 58.

Νομολογία (7/8)

Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο

- ΑΕΔ 5/2009, ΕΔΚΑ 2010, σελ. 231.

Άρειος Πάγος

- ΑΠ 161/1964 ΕΔΚΑ, 1965, σελ 200.

Ελεγκτικό Συνέδριο

- ΕλΣυν 153/1995, ΕΔΚΑ 1996, σελ. 427.

Νομολογία (8/8)

Διοικητικά δικαστήρια

- Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών 603/1990, ΕΔΚΑ 1990, σελ. 444.
- Διοικητικό Εφετείο Αθηνών (ΔΕΦΑΘ) 2694/2006, ΕΔΚΑ 2008, σελ. 688.
- Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης 101/2005, ΔιΔικ 2006, σελ. 785.

Συντομογραφίες

- ΕΔΚΑ: Επιθεώρησις Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης.
- ΕφημΔΔ: Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου.
- ΔΕΝ: Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας.
- ΔιΔικ: Διοικητική Δίκη.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Άγγελος Στεργίου.
«Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης (Προπτυχιακό). Ενότητα 2η: Αρχές και κανόνες κοινωνικής ασφάλισης». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS297/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

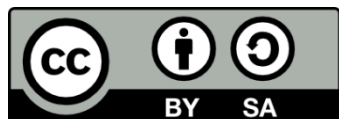
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Άννα Τσέτουρα
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(Από το διαχειριστή του προγράμματος)

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

